

OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE LIMBI CLASICE

Ediția a XXXVI-a, Timișoara, 25-28 aprilie 2024

Elemente de limbă latină și de cultură romanică

Clasa a VII-a

I. În anul 126 d.H., un soldat roman de origine siriană (din Palmyra) primea în castrul unde se afla cu trupa sa militară, la Tibiscum, pe malul râului Timiș, decretul imperial de „pensionare” din armată, după un serviciu de 25 de ani. Decretul consta într-o *diplomă militară*, adică o pereche de plăci de bronz, autentificate de notar și martori, pe care era inscripționată o copie a textului oficial al drepturilor primite de titularul diplomei. Peste 1834 de ani, într-o zi de mai a anului 1960, un căpitan din armata română avea să descopere întâmplător, pe malul Timișului, prețiosul document pierdut, poate, de soldatul roman. Din textul de mai jos vei afla ce a primit de la împărat soldatul din Dacia Superior, precum și camarazii săi de aceeași vârstă, odată cu eliberarea din serviciul militar:

Traduceți în limba română următorul fragment din textul inscripției de la Tibiscum: (30 p.)

Imperator Caesar, divi Traiani filius, divi Nervae nepos, Traianus Hadrianus Augustus, Palmyrenis¹ sagittariis, qui² sunt in Dacia Superiore sub Iulio Severo et quorum² nomina subscripta³ sunt, civitatem Romanam dat. Descriptum est⁴ ex tabula aerea quae² fixa⁵ est Romae in muro post templum divi Augusti ad Minervam.

IDR – *Inscriptiones Daciae Romanae*, I, 8 (text adaptat)

PRECIZĂRI LEXICALE ȘI GRAMATICALE:

1. *Palmyrenus*, -a, -um = palmirean (din Palmyra)
2. forme ale pronumelui relativ *qui*, *quae*, *quod* = care: *qui* (N. sg./pl.); *quorum* (G. pl.); *quae* (N. sg./pl.)
3. *subscriptus*, -a, -um (adj.) = scris, scris mai jos 4. *descriptum est* = (textul) a fost copiat 5. *fixus*, -a, -um (adj.) = fixat, așezat

II. Rezolvați următoarele cerințe de practică a limbii latine/române, formulate pe baza textului de la subiectul I:

1. Schimbați numărul tuturor cuvintelor flexibile din structurile ***nomina subscripta sunt*** și ***in muro post templum***, fără să modificați celelalte categorii gramaticale – rescrieți astfel ambele secvențe. (10 p.)
2. Construiți formele cerute de indicativ prezent și imperfect ale verbelor: (12 p.)
 - ***describere*** – la persoana a III-a, plural;
 - ***dare*** – la persoana I, singular și plural.
3. Precizați, pentru fiecare etimon (cuvânt de origine) din limba latină, de mai jos, câte un cuvânt moștenit și unul împrumutat în limba română, indiferent de valoarea lor morfologică: (6 p.)
 - a) ***filius*** b) ***nomen*** c) ***Romanus***
4. Identificați în limba română două cuvinte cu valori morfologice diferite (de exemplu, un substantiv și un adjectiv), al căror etimon (cuvânt de origine) să fie ***describere***. (2 p.)

III. Pornind de la informațiile cuprinse la subiectul I, răspundeți cerințelor:

1. Notați cu cifre romane toate numerele scrise cu cifre arabe din textul introductiv în limba română, de prezentare a inscripției de mai sus. (4 p.)
2. În titulatura oficială imperială (numele complet al împăratului), apar numele unor iluștri înaintași: dintre acestea, două nume erau practic obligatorii, fiind prezente timp de secole în numele împăraților romani. Identificați-le în textul inscripției date și explicați, în câte un enunț, motivul pentru care aceste nume sunt incluse în numele împăraților romani. (8 p.)
3. Inscripția de la subiectul I face referire la un templu imperial dedicat unei zeițe.
 - a) Numiți zeița și corespondentul ei grec. (4 p.)
 - b) Explicați, în 20-30 de cuvinte, motivul pentru care un împărat roman ar dori să beneficieze de protecția acelei zeițe, făcând referire la două calități/atribuții/domenii de competență relevante ale zeiței. (4 p.)
4. Senatul roman a ridicat în onoarea primului împărat, menționat în textul inscripției, un monument omagial în orașul Rimini – v. imaginea alăturată.
 - a) Menționați tipul de monument din imagine. (2 p.)
 - b) Prezențați, în 20-50 de cuvinte, principalele elemente arhitecturale ale monumentului respectiv. (4 p.)
5. Alegeți o valoare greco-romană, din programa de concurs, reflectată de inscripția de la subiectul I, formulând o justificare, în 20-50 de cuvinte, pentru alegerea valorii respective. (4 p.)

Nota bene! Toate subiectele sunt obligatorii. Timpul de lucru efectiv este de 3 (trei) ore. Se acordă 10 puncte din oficiu.

Concurenții pot folosi dicționarul latin – român (sau latin – o limbă modernă).